

SELÇUK ÜNİVERSİTESİ
ATATÜRK İLKELERİ VE İNKILÂP TARİHİ
ARAŞTIRMA VE UYGULAMA MERKEZİ

ATA

DERGİSİ

Sayı : 1 Yıl : 1991

KONYA

MİLLİ MÜCADELE'DE KUVAYI MİLLİYE

Yrd. Doç. Dr. Sebahattin AĞALDAĞ*

Birinci Dünya Savaşı'ndan sonra, yurdumuza giren Yunanlılara ve diğer düşmanlara karşı direnişe geçen Milli güçlere verilen bir isimdir (1). Milli Mücadele boyunca Kuvayı Milliye kelimesi değişik anlamlarda kullanılmıştır. Kuvayı Milliye, Milli Kuvvetler veya Milis Kuvvetleri anlamındadır. Geniş anlamıyla kullanıldığında Kuvayı Milliye, sadece halk kuvvetlerini değil, Müdafaa-i Hukuk ve Redd-i İlhâk kuruluşlarını, Heyet-i Milliyeleri, Kongreleri, Büyük Millet Meclisini, Kamu Kuruluşlarını hatta düzenli orduları da içine almaktadır. Dolayısıyla Kuvayı Milliye bütün Milli Mücadeleyi kapsamaktadır (2).

15 Mayıs 1919 günü İzmir'in işgali ile başlayan halkın silahlı direnişi, 1920 sonuna kadar, yani cephelerin düzenli ordular tarafından tutulmasına kadar savaş, Kuvayı Milliye tarafından yürütülmüştür. Kırk ay süren Kurtuluş savaşının on sekiz aylık bölümünü kapsayan Kuvayı Milliye döneminin en önemli devresi onbir aylık süredir. Anadolu'da 15 Mayıs 1919-23 Nisan 1920 tarihleri arasında düşmana karşı savaşan ve işgale yakın bölgeleri savunan tek kuvvet Kuvayı Milliye olmuştur. Kuvayı Milliye işgalcilere karşı halkın tepkisi sonucu kurulmuştur. Bölgesel mahiyeti yanı sıra, sivil bir yönetim altında savaşan kişilerden oluşmuştur.

KUVAYI MİLLİYE'NİN DOĞUŞU

14 Mayıs 1919 günü Yunanlıların, İzmir'i işgal edeceği İngilizler tarafından Osmanlı hükümetine bildirilmiş, bu arada İzmir valisine de bir nota verilmişti. Bu haberin duyulması üzerine vali haberi yalanlamış, 17. Kolordu Komutanı da, kolordu'nun subaylarını evlerinden getirterek kışlada toplamıştı.

* S.Ü. Eğitim Fakültesi Öğretim Üyesi.

1) S.Selek, Milli Mücadele I, İstanbul 1965, s. 102; A.Müderrişoğlu, Kurtuluş Savaşı'nın Mali Kaynakları, Ankara 1981, s. 65.

2) S.Selek, a.g.e., s. 103.

1. Yunan Tümeni 15 Mayıs 1919 günü İzmir'e çıkarak, yağma, katliam ve tedhiş hareketlerine başvurarak Anadolu'yu işgale başladı (3). İzmir'e çıkan Yunan birliklerine karşı halkın tepkisi büyük olmuştur.

İzmir'in işgali üzerine buradaki 56. Tümenin subay ve erleri Kolordu merkezinin durumunu öğrendiklerinden, aynı duruma düşmemek için iç kesimlerde bulunan çeşitli yönlere dağılmışlardır. Bu arada topçu ve uçak subaylarından 27 kişi ile 68 er dağınık olarak 16 Mayıs 1919 akşamı Tire'ye gelmişlerdir (4). Bu subaylar halktan silahlı kuvvetler meydana getirerek işgale karşı durmak için tedbirler almak istemişlerdir. Ancak Tire Belediye Başkan yardımcısı ve Askerlik Şubesi Başkanı bu harekete imkan vermedi. Subayların teşviki Tire'de büyük bir tepki uyandırdı. Belediye Başkan vekili Abdülkadir imzası ile Aydın'da bulunan 57. Tümen komutanına 18 Mayıs 1919'da çektiği telgrafta şunlar yazılıydı (5).

"İzmir civarında ricat etmiş ve Binbaşı Aziz Bey komutasında 25 kadar zabitanla elli kadar efrattan mürekkep bir kuvvet vardır. Memleketi ihtilale vermek için buradan hareket etmiyorlar. Müslim ve gayri müslim bilcümle ahalli heyecandadır. Bunlar hakkında yapılacak muamelelerin serian icrası ahali namına rica olunur".

Tire Askerlik Şubesi vekili Yüzbaşı Mehmet'de aynı gün şu telgrafi çekmiştir (6).

"17 Mayıs 1919 tarih ve 9538 numaralı teldeki meal buradaki kıtaete tebliğ edildi. Bu kıt'ai askeriyenin bir kısmı fırkamıza iltihak etmek üzere bugün hareket etmiştir ve bir kısmı da burada kalan bu kısım asker ve zabitan memleketin ihtilaline sebebiyet vermek teşebbüsünde bulduklarını gören memleket halkı bunların buradan hemen aldırılmalarını talep etmekte olduklarından haklarında yapılacak muamelelerin surati iş'arı ehemmiyetle maruzdur" denilmiştir. Bu telgrafa alınan karşılıkta, Tire'de toplanan askerden bir bölük kurulmasını, fazla subaylar ile Topçu Binbaşı Aziz Bey'in Aydın'a gönderilmesi istenmiştir. Aziz Bey Aydın'a gelmiş ve orada kalmıştır. Subaylardan bir kısmı ise Aydın'a uğramıyarak daha iç kesimlere girmişlerdir. İdarecilerin bu olumsuz hareketlerinden dolayı Tire'deki bu ilk Kuvayi Milliye girişimi başarısız olmuştur.

3) Meydan Larousse Ansiklopedisi, c.7, s. 688.

4) Kurtuluş Savaşı Ansiklopedisi I, s. 201; Atatürk, Genel Kurmay Askeri Tarih ve Stratejik Etüt Başkanlığı Yayınları, Ankara 1980, s. 135.

5) Kurtuluş Savaşı Ansiklopedisi I, s. 202; S.Selek, a.g.e., s. 101.

6) Atatürk, Genel Kurmay Askeri Tarih ve Stratejik Etüt Başkanlığı Yayınları, s. 147.; A.Müderrişoğlu, Kurtuluş Savaşı'nın Mali Kaynakları, s. 69.

Ödemiş'te ise Milli direnişini başlatmak için idarecilerin yardımı olduğu görülmektedir. Ödemiş Askerlik Şubesi Başkanı Ali Rıza Bey, Jandarma Komutanı Yüzbaşı Tahir Fethi Bey ve Kaymakam Bekir Sami Bey birlik beraberlik içinde olmuşlardır. Ödemiş şubesi Reisi Ali Rıza Bey 24 Mayıs 1919 tarihinde 57. Tümen Komutanına çektiği bir telgrafta "Bir işgal anında Ödemiş silah deposunda bulunan silah ve cephanenin ne yapılmasını?" sormuştur. Tümen komutanı çektiği telgrafta "Köylüler silah talebinde bulunacak olurlarsa, Kaza Kaymakamı ile gizlice müzekere ederek mahrem tutulmak kaydı ile mezkûr silahların köylülere tevzii, buna imkân yoksa, kapakları çıkartılarak gizlenmesi" istenmiştir (7).

Bunun üzerine Ödemiş silah deposunda bulunan 1600 çeşitli Piyade tüfeği, 525 sandık cephane beşbin atımlık topçu mermisinin dağıtılması hazırlıklarına girişildi. Bu silah ve cephaneyi dağıtabilmek için Ödemiş Kaymakamı Bekir Sami Bey'de bağlı olduğu makamın onayını alabilmek için, Dahiliye Nazırı Şevket Turgut Paşa'ya şu telgrafi çekti.

"Yunanlılar güzelİzmir'i işgal ettiler. Kâfi kuvvet ve kudret ve imanımız vardır. Emrinizi makine başında bekliyorum" diyordu. Dahiliye Nazırının imzasıyla gelen emirde talimatın validen alınması isteniyordu. Ödemiş'in idarecileri, silahlı bir mücadeleye hazır psikoloji içindeydiler. Bu sırada 25 Mayıs'ta Bayındır, 28 Mayıs'ta Tire Yunanlılar tarafından işgal edildi. Her iki kasabada mukavemet edemedi.

Jandarma komutanı Tahir Fethi Bey ve Kaymakam Bekir Sami Bey Ödemiş deposundaki 1600 silahı mücadele için teşvik edilen halka dağıtarak teşkilatlanmaya başladılar. Gönüllü olarak ortaya çıkıp silah alanlar kısa zamanda dağılmış gönüllülerden sadece 160 kişi kalmıştır. İşte bu 160 gerçek gönüllüden kurulan bu küçük birliği Kuvayi Milliye adı verilmiştir. Bu birliğin Komutanlığına da Yüzbaşı Tahir Fethi Bey getirilmiştir. Ödemiş Komutanlığına da Yüzbaşı Tahir Fethi Bey getirilmiştir. Ödemiş Kuvayi Milliyesi 25-29 Mayıs 1919 tarihleri arasında kurulmuştur.

28 Mayıs'ta Tire'yi işgal eden Yunanlılar ilk defa Ödemiş'te direnişle karşılaşmışlardır. Tahir Fethi Bey komutasında Ödemiş Kuvayi Milliyesi, Ödemiş'in 10 km kadar batısında, Bayındır yolu üzerindeki Hacı İlyas sırtlarında, Yunanlılarla karşılaştı. Bu milis kuvvetlerinin belkemiğini efeler teşkil ediyordu. Beş saat süren bu çatışmada "Türk kuvvetleri 2 şehit 20

7) Kurtuluş Savaşı Ansiklopedisi I, s. 203.

yaralı vermiş, buna karşılık Yunanlılar daha büyük kayıplara uğramışlardır. 1 Haziranda Ödemiş de işgal edilmiştir. Ödemiş'te kurulan bu Kuvayi Milliye teşkilatını halk benimsemiş, civar il ve ilçelerde de Kuvayi Milliye birlikleri kurulmaya başlanmıştır. İlk olarak Batı Anadolu'da gelişen Kuvayi Milliye fikri, Avrupada öğrenim görmüş gençlerin katkılarıyla çok çabuk gelişmiştir. Vatanın işgale uğradığını duyan bu gençler, öğrenimlerini yarıda bırakarak yurda dönerek Milli mücadeleye başlamışlardır.

KUVAYİ MİLLİYE'NİN BÜNYESİ

Kuvayi Milliye halkın direnmesi sonucu ortaya çıkmıştır. Kökü millete dayanan, milli duygularla, milli mücadeleye kendini feda etmiş gönüllülerden meydana gelmiştir. Kuvayi Milliye'de görev alan çeşitli insanları şöyle sıralayabiliriz:

- 1- Milli duygularla ve başka bir amaç gütmeyen mücadeleye atılmış gönüllüler.
- 2- Kongre kararlarına dayanılarak, köy ve kasabalardan silah altına alınmış olanlar.
- 3- Dağda gezen eşkiyalar, efeler, zeybekler ve kızanlar.
- 4- Asker kaçakları (Milli Mücadeleden önce kaçanlar, mücadele sırasında kaçanlar ve askere alınmak için Kuvayi Milliye'ye katılan kaçaklar).
- 5- Herhangi bir vukuat işleyip, adaletten kaçan suçlular.
- 6- Hapisanelerden çıkarılan mahkumlar ve zanlılar.
- 7- Soyguna vurguna hevesli maceracılar.
- 8- İç isyanlara katılıp, affedilmek için Kuvayi Milliye'ye katılanlar.
- 9- Düşman işgalinden kaçarak kuvayi Milliye'ye katılan yersiz yurtsuz kalanlar.

Bazı Kuvayi Milliye birliklerinde herçeşit insan bulunduğu gibi, bazılarında tek tip insanlar yer almıştır. Kuvayi Milliye birliklerini belli etmek için çeşitli isimler kullanılmıştır. Bunlar: çete, müfreze, mücahidin, milis gibi genel olarak kullanılan deyimlerdir. Bazılarında tabur, alay gibi askeri deyimlerde kullanılmıştır. Her birliğin özel bir ismi vardı. Bu isimler ya komutanların ya reislerin veya bulunduğu yerin ismidir. Meselâ: Ödemiş Kuvayi Milliyesi, Alaşehir Kuvayi Milliyesi, Osmancık Milli Müfrezesi,

Bursa Müfrezesi, Eskişehir Millî Taburu, Milli Kütahya Alayı, Ziver Bey Müfrezesi, Teğmen Kadri Müfrezesi, Binbaşı Nazım Müfrezesi, Arnavut Kazım Çetesi, Yahya Kaptan Çetesi, Gökbayrak Müfrezesi, Fatih Taburu, Müdafaa-i Vatan Taburu, Karakeçili Alayı, Demir Alayı, Albayrak Müfrezesi.

Kuvayi Milliye Muntazam ordu haline getirilirken bunlardan taburlar ve alaylar teşkil edilerek, ordu birliklerinde olduğu gibi numara verilmiştir. Kuvayi Milliye'nin bir kısmına da Kuvayi Seyyare denmiştir.

KUVAYİ MİLLİYE KOMUTANLARI

Kuvayi Milliye'nin bünyesi, komutanlarıyla sıkı sıkıya irtibatlıdır. Kuvayi Milliye müfrezeleri ile komutanları genellikle birbirlerine denk değerde olmuşlardır. Kuvayi Milliye komutanlarını şu şekilde tasnif edebiliriz.

1- SUBAYLAR

Kuvayi Milliye komutanları arasında çok sayıda subay görev almıştır. Hemen hemen asteğmenden generale kadar olan subaylar, Kuvayi Milliye'nin idareci kadrosunu oluşturmuştur. Düzen ve disipline alışık subaylar Kuvayi Milliye birliklerine komuta etmekte çok sıkıntı çekmişlerdir. Efelik ve eşkiya reisliğinden gelen Kuvayi Milliye Komutanlarıyla birlikte çalışanlar hoş olmayan olaylarla karşılaşmışlar, büyük sıkıntılar çekmişlerdir.

2- SİVİL KOMUTANLAR

Gerçek anlamda asıl Kuvayi Milliye komutanları bunlardır. Silahlı mücadele ile ilgileri olmadığı halde, düşman işgali karşısında devletin güçsüzlüğünü, ordunun zayıf durumunu görerek, vatanı müdafâ maksadıyla silahlı halk kuvvetleri meydana getirip, bu kuvvetleri sevk ve idare etmişlerdir. Sivil Kuvayi Milliye komutanları efeler ve komiteci komutanlar kadar başarılı olamamışlardır. Hukuk düzenine bağlı olmaları ve halk kuruluşlarını desteklemeleri Kuvayi Milliye'nin anarşiden uzak kalmasını sağlamıştır. Sivil komutanlar aydın kişilerdir. Bir kısmı

bölgenin eşrafındandı. Aydınlar arasında çıkan sivil komutanlara, Biga Kaymakamı Köprülü Hamdi Bey'i, Geyve Kaymakamı Saraçoğlu Şükrü Bey gibi aydınların bir kısmı ise Alaşehirli Mustafa Bey, Ayazmendil Niyazi Bey, Kuvayi Milliye'nin sivil komutanlarının eşraf tipine örnek teşkil edebilirler.

2- KOMİTECİLER:

Kuvayi Milliye'nin Komiteci komutanları, Osmanlı Devletinin son döneminde Balkanlardaki çeşitli çarpışmalara katılmış ve gerilla savaşlarında yetişmiş şahıslardır. Kuvayi Milliye'nin başarılı komutanları arasında komitecilikten gelme olanların ön sıralarında yer aldıkları görülmektedir. Kuşçubaşı Eşref, Parti Pehlivan, Bulgar Sadık gibi kişilerdir.

4- EFELER:

Efeler zeybek çetelerinin başındaki kişilerdir. Ya bir cinayet veya ağır bir suç işleyerek adaletten kaçmak amacıyla dağa çıkan kızanlara kendilerini lider olarak kabul ettirmişlerdir. Aydın ve havalisine has bir deyim olan efelik ve zeybeklik, birtakım özelliklere sahip olmakla beraber esasta eşkiyalıktan farklı değildir. Kuvayi Milliye teşkilatı kaldırılıncaya kadar büyük kuvvetleri kumanda eden ve birçok efeleri ve başka milli kuvvetleri idaresi altına alan iki türlü efe vardır. Bunlar: Demirci Mehmet Efe ve Yörük Ali Efe'dir.

5- EŞKİYA REİSLERİ:

Dağlarda gezen, genellikle asker kaçaklarından meydana gelen yol keserek soygunlar yapan, kanun dışı eşkiyaların ve bunların reislerinin Milli Mücadeleye katıldıkları görülmektedir. İpsis Recep bir çok eşkiya reisi ya bağımsız olarak veya daha büyük bir Kuvayi Milliye grubu içinde müfrezelere komuta etmişlerdir (8).

8) S.Selek, Anadolu İhtilali, Milli Mücadele I, s. 106.

Kuvayi Milliye'nin mevcudunu belli bir sayı ile kesin olarak ifade etmeye imkan yoktur. Kuvayi Milliye birliklerindeki insan sayısı devamlı olarak artış göstermekle beraber, hergün değişen bir gelişme takip etmiştir. Kuvayi Milliye birliklerinin insan sayısının genel toplamı, en yüksek seviyesine çıkıncaya kadar devamlı artış göstermiştir. Kuvayi Milliye birliklerinin mevcudunun devamlı değişmesinin en önemli sebebi askerlik mükellefiyeti gibi bir sebebe dayanmamış olmasıdır (9). Herhangi bir Kuvayi Milliye mensubu, birliğini bırakıp istediği yere gidebilmiştir. Savaş hali başlayacağı sırada mevcudu artmış, sulh veya bozgun halinde mevcudu süratle düşmüştür. Ayrıca ikmal ve iaşe yükünü hafifletmek, savaşçılara bıkkınlık vermemek için müfrezeler kısmî terhise tabi tutulmuşlardır. Mali kaynakların büyük bir kuvveti beslemeye yetmemesi üzerine çatışma ve yakın bir tehlike olmadığı zamanlarda bu metoda başvurulmuştur. Bu hareket tarzı yorumuş savaşçıları yenileriyle değiştirmek imkanında vermiştir.

Heyet-i Temsiliye, bilhassa Mustafa Kemal Paşa ordu birliklerinde olduğu gibi, Kuvayi Milliye birliklerinin mevcudunu öğrenmeye de önem vermiştir. Mustafa Kemal Paşa 8 Nisan 1920 tarihinde Refet Bey'e gönderdiği belgede "Kolordu Kıt'alarından başka, Kuvayi Milliye teşkilatının da yukarıda maddelere göre vaz'ulceyi, muharip esliha ve cephaneye ve mühimmat kuvvetlerinin ayrı bir madde halinde olmak iradesi", denilerek Kuvayi Milliye'nin mevcudu hakkında bilgi istenmiştir (10).

22 Haziran 1920'de Yunan taarruzu başladığı sırada Kuvayi Milliye'nin mevcudu hakkında 21 Haziran 1920 tarihli Kuvayi Umumiye cetveli fikir verebilir (11).

- 1- Demirci Mehmet Efe ve Yörük Ali Efe'ye bağlı, Nazilli ve Atça'da 628 erat
- 2- Aydın Alayı, Büyük Menderes ve Aydın cephesinde 45 subay 1180 erat
- 3- Aydın Dağ Taburu, B.Menderes ve Aydın cephesinde 4 subay 400 erat
- 4- Menderes Alayı, B.Menderes ve Aydın cephesinde 20 subay 1104 erat
- 5- Adagide Dağ Taburu, Adagide cephesinde 13 subay 359 erat
- 6- Balyambolu Bölüğü, Balyambolu cephesinde 15 subay 504 erat

9) S.Selek, a.g.e., s. 108.; A.Müderrişoğlu, a.g.e., 67.; A.Mumcu, Atatürk İlkeleri ve İnkılâp Tarihi, Anadolu Üniversitesi Yayınları, Ankara 1986, s. 16.

10) S.Selek, a.g.e., s. 109; Kuvayi Milliye, Meydan Larousse Ansiklopedisi, s. 688.

11) S.Selek, a.g.e., s. 109; Türk İstiklal Harbi, C 6, Ankara 1975, s. 1.

- 7- Adagide Müstakil Zeybek Müfrezeleri, Adagide Cephesinde 504 Erat
- 8- Milis Süvari Bölüğü, Ovacıkta 12 subay, 197 erat
- 9- İstihkam Bölüğü, Köşk'te 2 Subay, 197 erat
- 10- Söke Bölüğü ve Milisler, Söke Mıntıkasında 2 subay 320 erat.
- 11- Kuşadası Bölüğü ve Milisler, Kuşadası mıntıkasında 5 subay 425 erat.
- 12- Kocanlı Bölüğü, Koçanlıda 92 erat.

Bu bilgiler sadece İzmir güney cephesinin milis kuvvetlerini göstermektedir. Alay, tabur ve bölük olarak zikredilen milis kuvvetleri nizamiyet kıtaları gibi kurulmuş kıtalardır. Aynı cephede 57. Tümenin 21 Haziran 1920'deki mevcudu 143 subay 4390 erdir. Buna göre, cephedeki Kuvayi Milliye birlikleri ordu birliklerinden fazladır. Demirci Mehmet Efe, Yörük Ali Efe birlikleri adı geçen tarihlerde Anzavur ve Bolu isyanlarının bastırılmasında bulduklarından bu listede yoktur.

Batı cephesinin kuzey kesimindeki Kocaeli bölgesindeki birliklerin mevcudu ile Batı Anadolu'da 1920 Haziranında Çerkez Ethem Bey'in kuvvetlerinin de dahil olduğu Kuvayi Milliye'nin mevcudunun 15 bin olduğu tahmin edilmektedir. Bu, Kuvayi Milliye'nin ulaştığı en yüksek seviyedir.

KUVAYİ MİLLİYE'NİN MALİ KAYNAKLARI

Kuvayi Milliye'nin ilk kuruluş günlerinde mali kaynağa gerek duyulmamıştır. Çünkü silah depolarında gönüllülere dağıtılan silahlarla Yunan birliklerine karşı savaşılmıştır. Efeler ve eşkiyalar dağlardan inerek, halkı Yunanlılara karşı korumaya başlamışlardır. Yunan işgali geçici olmadığından devamlı mücadeleyi gerektirmiş, bu durumda gelir kaynaklarına ihtiyaç göstermiştir. Anadolu'da Avrupa ölçüsünde zengin ve sanayici bir zümresi yoktu. Ayrıca kasaları dolu bankalarda bulunmuyordu.

Kuvayi Milliye bir halk hareketi olarak geliştirdiği için finansmanında halk tarafından karşılanması gerekiyordu. Bu ise halkı ikili vergi mükellefiyeti ile karşı karşıya bırakıyordu. Bir tarafta devlete, diğer tarafta ise Kuvayi Milliye'ye vergi vererek yükümlülüğünü yerine getirmeye çalışıyordu.

Kuvayi Milliye'ye "Nakdi" ve "Ayni Teberru" adıyla verilen para ve mal şeklindeki bağışlardı. Kuvayi Milliye birlikleri savaşan kişilerden meydana gelen silahlı bir topluluktur. Silah ve cephanesi ilk anda askeri depolardan sağlanmıştı. Bunların yanında savaşçıların yedirilip giydirilmesi, atların yemleri, bakımlarının sağlanması gerekiyordu. Bunun için de para lazımdı. Kuvayi Milliye birliklerinin bu ihtiyaçlarını karşılamak için "Nakdi ve Ayni Teberru" adıyla bir mali formül bulundu. "Nakdi ve Ayni Teberru", para ve mal bağışı anlamına gelen bir deyim olmakla beraber, aslında bir çeşit vergi mükellefiyetidir. Çünkü, para ve mal şeklinde yapılacak bağış, şahısların bağışta bulunup bulunmaması şahsi kararlarına bağlı değildir. Adı bağıştı ama, herkes istesede istemesede bağışta bulunmak mecburiyetindeydi. Buna resmi olmayan mükellefiyette diyebiliriz. Vergi, resmi devlet otoritesine dayanan bir mükellefiyettir. Kuvayi Milliye idarecileri vergi sözü yerine "Teberru" bağış sözünü kullanmayı daha uygun bulmuşlardır.

Para ve mal bağışının miktarını ve cinsini Kuvayi Milliye, Müdafaa-i Hukuk, Redd-i İlhak kuruluşları tesbit etmiştir. Başlangıçta genel bir kural ve yazılı bir metin olmadığı için kimden ne zaman, ne kadar bağış alınacağını Kuvayi Milliye komutanlarının takdir ve yetkisine bırakmıştır. Bazı Kuvayi Milliye komutanları bu yetkilerini kötüye kullanmışlardır (12).

Kuvayi Milliye'nin mali işlerinin ve ihtiyaçlarının bir düzen içinde sağlanması için Balıkesir Kongresinin toplanmasına öncülük eden ve kongre başkanlığı yapan Hacim Muhittin (Çarıklı) Bey hatıralarında (13) Kuvayi Milliye komutanlarının bu yetkilerini kötüye kullandıklarını anlatmaktadır. Kuvayi Milliye'nin mali işlerini düzene koymak için Balıkesir'de bir kongre toplanmasına karar verilmiştir. Bu kongre 26-31 Temmuz 1919'da Balıkesir'de toplanmıştır. Balıkesir Kongresi kararları, hem Kuvayi Milliye'yi düzene sokması hem de daha sonra toplanacak olan Alaşehir, Nazilli ve İzmir Şimal muntıkası Kuvayi Milliye Heyeti Umumiyesi kongrelerine temel teşkil etmesi bakımından önemlidir.

8 Ağustos 1919 günü toplanan Nazilli Kongresinde de mali konular üzerinde ayrıntılı kararlar alınmış, Kuvayi Milliye için gerekli hukuki ve idari düzen kurulmaya çalışılmış, kararlar alınmıştır (14).

12) S.Selek, a.g.e., s. 117.; Türk İstiklal Harbi, a.g.e., s. 112.

13) Kurtuluş Savaşı Ansiklopedisi, cilt I, s. 213.

14) A.Mumcu, Atatürk İlkeleri ve İnkılâp Tarihi, Ankara 1986, s. 19.

16-25 Ağustos 1919 günü toplanan Alaşehir Kongresinde de Balıkesir Kongresinde alınan kararlar benimsenmiştir. Alaşehir Kongresinde Bandırma'dan Aydın'a kadar uzanan bölgedeki Kuvayi Milliyeyi düzene sokacak kararlar alınmıştır. Hatta bu kongrede "Hasılat-ı Milliye Talimatnamesi" hazırlanmıştır.

SONUÇ

Kuvayi Milliye, dünya kamu oyuna, Türk halkının işgalleri benimsemediğini göstermiştir. Ege bölgesindeki Yunan işgal kuvvetlerini oyalayarak, onların ilerleyişlerini durdurarak kayıplar verdirmiştir. Türk halkını Ermeni ve Rum çetelerinin saldırılarına karşı koruyarak, bu çeteleri temizlemiştir. Kuvayi Milliye Millî ordunun teşkilatlanmasına ve kurulmasına imkân tanımıştır. Güney'de Fransız işgal kuvvetlerini durdurmuş, işgal edilen şehirleri kurtarmış, bu bölgedeki Türk egemenliğini yeniden sağlamıştır. Müdafaa-i Hukuk kuruluşlarının kurulmasında etkili olan Kuvayi Milliye, bu kuruluşların çalışmalarında destek olmuştur. Kurtuluş savaşının ilk yıllarında görülen millî birliği parçalayıcı isyanları bastırmıştır. Ayrıca Büyük Millet Meclisi'nin Milliye'nin dağılmasından sonra, tecrübeli savaşçıları ordunun emrine vererek, düzenli orduya nüve teşkil etmiştir. Bütün bunlardan başka İstanbul-Ankara yolunu güven altında tutarak, İstanbul'dan Ankara'ya silah kaçırılmasını sağlamıştır.